

**PROGRAM ZA LJUBLJANO
ZA LOKALNE VOLITVE 2018**

PRAVICA DO MESTA

1

UVOD

Pravica do mesta

5

PRAVIČA DO SOODLOČANJA

7
10
12

Neposredna demokracija
Ekonomska demokracija in delavske pravice
Javni vpogled v delovanje MOL

13

MESTO ENAKIH MOŽNOSTI

16
18
21
24

Dostopna stanovanja za dostojno življenje
Solidarna Ljubljana
Za kakovostno mrežo javnih vrtcev in šol
Vsem dostopno javno zdravstvo

26

PRAVIČA DO KAKOVOSTNEGA OKOLJA

28
30
32

Za skupni prostor
Ekološka preobrazba Ljubljane in prilagoditev
na podnebne spremembe
Varovanje okolja in skrb za živali

34

TRAJNOSTNA PROMETNA POLITIKA

36
38
39
41

Manj avtomobilov, več mobilnosti
Boljši in cenejši LPP
Hitro v Ljubljano
Kolesarji in pešci

44

URBANA LJUBLJANA

47
49
50

Kultura
Proti gentrifikaciji
Šport

UVOD

PRAVICA DO MESTA

V Levici se zavzemamo za Ljubljano, ki je mesto za vse in vseh, ki tukaj živimo, delamo, se šolamo. Mesta ne razumemo kot podjetje, center mesta nam ne predstavlja zgolj turističnih storitev, ostali deli Ljubljane pa spalnih naselij.

V preteklem mandatu je imela Levica v mestnem svetu eno svetnico. Stranka se je skupaj z njo borila za interese vseh, ki jih korporativno vodenje glavnega mesta pušča ob strani. Odpirali smo pomembna vprašanja, podali številne pobude, organizirali različne dogodke in s tem v ospredje postavljali marginalizirane teme. Govorili smo o gentrifikaciji, problematiki pretiranega oglaševanja, pomenu skupnega, turistifikaciji mesta, participativnem proračunu, naraščajoči privatizaciji javnega prostora, slabem zraku v prestolnici, alternativnih stanovanjskih politikah, dostopnosti zdravstvenih storitev za vse, perečih socialnih temah, pomembnosti javnega prometa, urejanju kolesarskih prog, delavskih pravicah, demokratizaciji in transparentnem upravljanju občine. S tem smo v središče javne razprave postavili zapostavljene probleme. Nekaj ukrepov nam je uspelo uresničiti, še več jih ostaja za prihodnost. Pred nami so nove lokalne volitve in v Levici predstavljamo program socialistične alternative za Ljubljano. Obljubljam, da se bomo borili za pravico do mesta za vse!

Levica predstavlja prelom z uveljavljeno prakso upravljanja s skupnim dobrim, ki se kaže v avtokratskem in netransparentnem vodenju, prežetem s korupcijo, klijentelizmom in nepotizmom. Mesta morajo delovati v dobro vseh svojih prebivalcev in ne za zasebne interese vodilnih, kar je mogoče zagotoviti le tako, da občanke in občani soodločajo o najpomembnejših vprašanjih. V ta namen bomo uvedli več ukrepov za demokratično upravljanje z mestom, med katerimi izpostavljam participativni proračun kot neposredno udeležbo prebivalk in prebivalcev mesta pri upravljanju z deležem investicijskega dela proračuna. Razvijali bomo tudi druge institute neposredne demokracije in četrtnim skupnostim dali večjo moč.

Tako mestna uprava kot mestne ustanove morajo delovati odprto, zato bomo predlagali ukrepe za njihovo transparentno in vključujoče delovanje. Pomembno se nam zdi ustvarjanje novih delovnih mest, predvsem s širitvijo dejavnosti javnih podjetij ter spodbujanjem inovativnih in zelenih delovnih mest v kulturi in turizmu ter na področjih lokalne samooskrbe s hrano, trajnostne prometne infrastrukture, energetske prenove stavb v občinski lasti itd. Preprečevali bomo sporne in okoljsko škodljive posege v prostor, ki nimajo neposredne koristi za celotno družbo, denimo gradnjo nakupovalnih središč in širitev obstoječih mestnih vpadnic in obvoznic. Za nas je osnovno vodilo pri oblikovanju mestnih politik načelo trajnostne mobilnosti, katere ključni elementi so hiter, udoben in dostopen javni promet, celovita zasnova prometa oziroma povezanost prometnih sredstev, bližina delovnih mest stanovanjskim naseljem ter kolesarjem in pešcem prilagojena infrastruktura.

Ljubljana se v zadnjih letih sooča z razraščajočo turistifikacijo in gentrifikacijo mestnega središča, ki s privatizacijo javnega prostora in naraščajočimi cenami stanovanj iz centra izpodriva lokalne prebivalce. Te trende moramo zamejiti, prebivalkam in prebivalcem vseh delov mesta pa omogočiti dostojna stanovanja. S pravično, inovativno in trajnostno naravnano stanovanjsko politiko bomo omogočili mladim, da se osamosvojijo, vsem prebivalkam in prebivalcem, ki živijo v slabih bivalnih razmerah, pa kakovostno in energetske učinkovito stanovanjsko prenavo.

Starejšim prebivalkam in prebivalcem ter ostalim pomoči potrebnim bomo zagotovili varno starost in cenovno dostopno pomoč na domu. Poleg zagotavljanja zadostnih kapacitet in kakovostnih storitev v domovih za ostarele je ena od pomembnejših nalog tudi razvoj javnega prostora, ki bo omogočal aktivno vključevanje starejših v družbo. Zaradi vse večjih socialnih stisk bomo mladim družinam, brezposelnim staršem in tistim z najnižjimi dohodki omogočili dodatno znižanje plačila vrtca s končnim ciljem brezplačnega vrtca za vse. Z mrežo ljudskih kuhinj, prilagojenih sodobnosti, bomo dosegli, da v Ljubljani ne bo

nihče lačen. Predlagamo tudi uvedbo projekta varnih sob za uživalce drog s cilji zmanjšanja zdravstvenih tveganj, povezanih z uporabo drog, zmanjšanjem javne uporabe drog v parkih, na otroških igriščih in na drugih neustreznih površinah ter omogočanjem neposrednega informiranja in morebitne vključitve v programe odvajanja ter reintegracije uživalcev drog. Ker se boj za krepitev in izboljšanje javnega socialnega in zdravstvenega varstva začne v občinah, bomo iz zdesetkanega zdravstvenega sistema razvili sodobno mrežo javnega zdravstva, na katero se bosta lahko zanesla vsaka občanka in občan.

Ekološka preobrazba je eden ključnih elementov demokratičnega socializma, zato bomo s premišljenim upravljanjem okolja ohranili zeleno Ljubljano, z zeleno urbanizacijo pa bomo pustili pečat v vsakem kotičku mesta. Zavzemamo se, da zaščitene površine ostanejo javno dobro in zatorej v lasti in upravljanju izključno mesta ali države. Uvedli bomo ukrepe za čistejši zrak in se zavzemali za širitev in zaščito zelenih površin in dreves v mestu. Spodbujali bomo lokalno ekološko kmetijstvo in skrbeli za dobrobit živali. Uvedli bomo bistveno večjo udeležnost občank in občanov pri urejanju javnega prostora ter ostro nasprotovali vsakršni trajni ali začasni privatizaciji skupnega prostora in omejevanju javnega prostora, vključno z nesprejemljivimi praksami prekomernega oglaševanja.

Prepričani smo, da mesto ni podjetje, ni le center in ne le turistična storitev ali le prostor, kjer prespimo v času, ko ne delamo. Ljubljana smo mi vsi, zato vztrajamo, da mora mesto postati pravica vseh! S skupnim delom si bomo to pravico spet izborili.

PRAVICA DO SODLOČANJA

Z lokalno samoupravo izvršujemo načelo subsidiarnosti, v skladu s katerim se zadeve lokalnega pomena najbolj učinkovito izvršujejo na najnižji možni ravni oziroma najbližje uporabnicam in uporabnikom. Občina ne sme delovati v korist zasebnih in partikularnih interesov, ampak v korist vseh občank in občanov. Zato je treba vsakomur omogočiti enakopravno odločanje o vseh javnih zadevah. Pri tem ne zadoščajo zgolj formalnopravno opredeljene politične pravice, ampak morajo biti izpolnjeni tudi vsi dejanski pogoji za uresničevanje teh pravic. Poleg formalnih možnosti odločanja je treba zagotoviti tudi zadostno informiranost in možnosti enakopravnega sodelovanja v javni sferi. Omogočiti je treba neposredno odločanje ter soodločanje občank in občanov pri vseh vprašanih lokalnega pomena. Okrepiti je treba uporabo posvetovalnega referendumu na lokalni ravni, uporabo ljudske iniciative in zborov občanov.

Javna podjetja igrajo v lokalnem okolju pomembno vlogo in izvajajo storitve, ki so zakonsko priznane kot storitve v javnem interesu. V preteklosti so bila zaradi svoje narave ta področja izvzeta iz trga, vendar je država podlegla pritiskom EU po deregulaciji in javna podjetja podredila interesom kapitala. Posledice se odražajo predvsem v slabši kakovosti storitev in višjih cenah, prav tako pa tudi v negotovosti zaposlenih v teh podjetjih. Zaradi svojega specifičnega poslanstva in geografske vezanosti na lokalno okolje so javna podjetja v lasti občin idealen tip podjetja za upoštevanje potreb prebivalk in prebivalcev ter uporabnic in uporabnikov, lokalno povezovanje, transparentno poslovanje in spoštovanje delavskih pravic.

Javna podjetja v lasti MOL in javni zavodi, katerih ustanoviteljica je občina, morajo delovati po načelu ekonomske demokracije in po načelu odprtih knjig. Širitev javnih podjetij in ustvarjanje novih delovnih mest morata upoštevati dejanske potrebe prebivalk in prebivalcev ter načela trajnostnega razvoja. Število tovrstnih delovnih mest želimo širiti s spodbujanjem kooperativnih, inovativnih in zelenih delovnih mest v kulturi in turizmu ter na področjih lokalne samooskrbe s hrano, trajnostne

prometne infrastrukture in energetske prenovе stavb v občinski lasti. Na vseh ravneh se moramo boriti proti uporabi prekarnega in slabo plačanega dela, najmanj zunanjih izvajalcev, slabim delovnim pogojem ter onesnaževanju okolja.

NEPOSREDNA DEMOKRACIJA

Uvedba participativnega proračuna

Participativni proračun je institut neposredne demokracije in proces, v katerem občani neposredno odločajo o razporeditvi dela javnih sredstev. Participativni proračun predvideva vključenost lokalnih oblasti, ponavljajoč se proces ter vključenost čim večjega števila tako občanov kot tudi nevladnih organizacij. Deležniki se srečujejo na forumih v živo in na spletu, in sicer z namenom oblikovanja predlogov in odločanja o njih. Najpomembnejša je seveda dejanska izvedba predlogov, ki jih izglasujejo prebivalke in prebivalci. Zato je predpogoj za izvajanje participativnega proračuna politična volja in zaveza lokalne oblasti. Z izvajanjem participativnega proračuna se poveča vključenost prebivalstva v javno življenje, prebivalci se povezujejo, razvijajo solidarnost, narašča zaupanje v delovanje javne uprave in političnih predstavnikov, poveča se transparentnost porabe javnih sredstev in zmanjša se tveganje korupcije. Mesto se razvija bolj enakomerno. Ta mehanizem omogoča učinkovito zadovoljevanje potreb občanov in občanov ter dvig kakovosti bivanja v občini. Občina pa mora zagotoviti ustrezno administrativno podporo in zadosten obseg sredstev (delež proračuna). Participativni proračun se financira iz sredstev, ki ostanejo na voljo po tem, ko občina za tekoče leto v proračunu zagotovi dovolj sredstev, da izpolni vse zakonske obveznosti. Predmet projekta je lahko infrastrukturne narave ali izvedba storitve, ki dviguje kakovost življenja v občini, hkrati pa mora prispevati k uresničevanju izvornih nalog občine.

Odločitve zbora občanov bodo postale zavezujoče za občinske organe

Zakon o lokalni samoupravi predvideva vrsto mehanizmov neposrednega odločanja občanov, ki so nezavezujoči ali pa ne dovoljujejo odločanja o bistvenih stvareh (uporabi proračuna, investicijah, dajatvah). Edini instrument, s katerim bi se lahko izognili tem omejitvam, ne da bi bilo treba spremeniti zakon, je zbor občanov. Zakon namreč ne omejuje vprašanj, o katerih se lahko odloča na zboru občanov. Poleg tega občinam omogoča, da v statutu določijo, na kakšen način je odločitev zbora občanov obvezujoča za občinske organe. Sedanji Statut MOL tega vprašanja ne ureja. To je priložnost, da s premišljeno spremembo statuta zbere občanov razvijemo v organe neposredne demokracije.

Veto na gospodarsko ali socialno škodljive prostorske posege

Zavzeli se bomo za prostorski veto lokalnih prebivalk in prebivalcev oziroma četrtnih skupnosti na izgradnji spornih in okoljsko škodljivih infrastrukturnih in drugih prostorskih posegov, ki nimajo neposredne koristi za celotno družbo (nakupovalna središča, širitve obstoječih mestnih vpadnic).

Uvedba instituta odpoklica župana in mestnih svetnikov

Prebivalke in prebivalci morajo imeti možnost, da odpokličejo voljene funkcionarje. Trenutna zakonodaja ne ureja pravne podlage za odpoklic župana kot izraz zagotavljanja politične odgovornosti župana volivkam in volivcem, vendar si v Levici zavzemamo za uvedbo instituta odpoklica tudi na državni ravni. Prav tako se zavzemamo tudi za omejitev števila mandatov župana in drugih voljenih funkcionarjev.

Krepitev dialoga z nevladnimi organizacijami

Zagotavljali bomo dialog in vključevanje nevladnih organizacij v procese odločanja na občinski ravni. Zavzeli se bomo za brezplačno uporabo infrastrukture, ki je v lasti občin in javnih zavodov, za nevladne organizacije.

Za ponovno uvedbo soglasja mestnega sveta k pravnim poslom razpolaganja z nepremičninami višje vrednosti

V letu 2015 je bila iz Statuta MOL črtana določba, da mestni svet odloča o pravnih poslih razpolaganja z nepremičnim premoženjem nad vrednostjo 2.000.000 evrov, čemur smo v Levici nasprotovali. Ker soglasje mestnega sveta k takšnim projektom povečuje transparentnost in demokratičnost poslovanja občine in deluje kot dodatna varovalka proti korupciji, bomo to soglasje ponovno uvedli v proces odločanja. Na ta način bo župan še vedno tisti, ki se odloči za pravni posel in ga sklene, vendar bo moral pred tem pridobiti soglasje mestnega sveta.

Za skupnostne občinske medije

Občinski mediji morajo postati več kot le platforma za samopromocijo mesta in njegovega župana. Treba je zagotoviti večjo vključitev tudi do mestnih politik kritičnih prebivalk in prebivalcev ter več raznolikosti pri vsebinah lokalnih medijev. Tako mediji, financirani z javnimi sredstvi občine, ne bodo delovali le kot propagandna sporočila vladajoče opcije v mestu. Prebivalke in prebivalci mesta morajo imeti bistveni vpliv na uredniško politiko občinskih medijev.

Vključevanje tujk in tujcev ter pasivna volilna pravica

V Mestni občini Ljubljana poleg slovenskih prebivajo tudi tuje državljanke in državljani. Sedanja zakonodaja tujcu, ki ni državljan EU, ima pa dovoljenje za stalno prebivanje, omogoča, da glasuje na lokalnih volitvah (aktivna volilna pravica). Ker se zavzemamo za enakopravno obravnavo ljudi in za integracijo tujih državljanek in državljanov v družbo, si bomo kot parlamentarna stranka prizadevali za to, da tujke in tujci dobijo tudi pravico do kandidiranja na lokalnih volitvah (pasivna volilna pravica). Ne glede na to, ali nam bo uspelo doseči zakonsko spremembo, si bomo prizadevali vsestransko vključevati tuje državljanke in državljanke v politično in siceršnje življenje občine.

EKONOMSKA DEMOKRACIJA IN DELAVSKE PRAVICE

Soupravljanja podjetij in zavodov

V okviru veljavne zakonodaje bomo uvedli sistem soupravljanja oziroma samoupravljanja zaposlenih v podjetjih v lasti MOL in v javnih zavodih, katerih ustanoviteljica je občina. Podjetja in zavodi v lasti MOL so naša skupna last; prav tako so last tistih, ki so zaposleni v njih. Uvesti moramo sistem, ki bo zaposlenim omogočil aktivno sodelovanje pri odločitvah teh podjetij in zavodov. Javna podjetja so pravo mesto za okrepitev sodelovanja delavk in delavcev pri upravljanju in nadzorovanju podjetij. Zaposleni morajo biti ves čas seznanjeni s poslovanjem, bodisi neposredno bodisi prek sveta delavcev. Njihovi izvoljeni zastopniki morajo kot delavski direktorji enakopravno voditi poslovanje oziroma ga nadzirati kot člani nadzornih svetov. Javna podjetja morajo postati zgled soupravljanja, v okviru katerega delavke in delavci dejansko prevzemajo ekonomsko oblast, jo med sabo demokratično delijo in se usposablajo za njeno izvajanje. Podobna vloga mora pripasti tudi uporabnicam in uporabnikom njihovih storitev. V okviru obstoječe zakonodaje lahko predstavnice oziroma predstavnike uporabnikov v organe javnih podjetij imenuje le občina kot ustanoviteljica. Zavzemali se bomo za to, da na ta mesta ne bodo imenovani le mestne uradnice in uradniki, sploh pa ne poslovodne osebe ter lastnice in lastniki zasebnih podjetij. Po enakih načelih morajo ravnati v javnih zavodih, katerih ustanoviteljica je občina, in na ta način uveljavljati ustavno pravico zaposlenih v zavodih, čeprav ta še ni zagotovljena s posebnim zakonom.

Namesto zunanjega izvajanja dejavnosti neposredno zaposlovanje

Že v času prehoda v kapitalizem se je s podporo ideologije vitke države in v interesu komercialnih izvajalcev razširilo zunanje opravljanje del (angl. outsourcing) v državnih organih in javnih zavodih. Proces je zajel številne podpor-

ne storitve od IT in varovanja do čiščenja in vzdrževanja. Zunanje izvajanje je družbeno škodljivo samo po sebi, ker ločuje že tako slabo plačane delavke in delavce od ostalih javnih uslužbenk in uslužbencev, s čimer je onemogočeno njihovo sindikalno organiziranje. V takih okoliščinah večina delvak in delavcev prejema bistveno slabše plače in ima manj pravic iz dela, kot bi jih imeli, če bi bili zaposleni neposredno pri uporabnikih – ustanovah in organih javnega sektorja. Atomiziranost delavcev in velika konkurenca med podjetji pogosto privedeta do kršitev osnovnih norm varnosti in zdravja pri delu ter do nezakonitih oblik izkoriščanja (nezakonite oblike dela, neredno in nezadostno plačilo za delo, kršitve omejitve delovnega časa, neplačilo prispevkov ipd.). Glavno mesto in največja občina v državi mora prenehati s sklepanjem pogodb za zunanje izvajanje dejavnosti. Čistilno, varnostno in tehnično osebje ter ostale delavke in delavci, ki so bili odpuščeni oziroma premeščeni v podjetja zasebnih zunanjih izvajalcev, je treba zopet neposredno zaposliti. Zato je treba pripraviti celovit pregled obsega podpornih služb na ravni občine in zagotoviti zaposlitev ustreznih profilov delavcev neposredno pri uporabnikih oziroma ustanoviti skupno podporno službo, ki bo zagotavljala storitve v tistih ustanovah oziroma obdobjih, ko jih ne morejo opraviti delavke in delavci, zaposleni v teh ustanovah, ali ko bi bila zaposlitev neposredno pri uporabnikih zaradi manjšega obsega del nesmotrna.

Socialno in okoljsko odgovorno javno naročanje

Razvoj mesta, kar vključuje ureditev kolesarskih stez in prostora za pešce, je vsekakor nujen, vendar bremena tega procesa ne smejo nositi podplačane delavke in delavci, ki za prebivalke in prebivalce mesto prenavljajo v suženjskih pogojih, sami pa se po sijočih prenovljenih ulicah najbrž ne bodo uspeli sprehoditi, kaj šele, da bi si ob vsakodnevnem boju za preživetje lahko kaj privoščili v vse dražjem mestu. Občina mora javna naročanja uporabiti za doseganje širših družbenih ciljev in vpeljati kriterije, kot sta spoštovanje delavskih pravic (po celotni podizvajalski verigi) in ekološki odtis. Zavzemali se bomo tudi za to, da bodo razpisni pogoji javnih naročil preprečevali pristranskost v korist posameznih izvajalcev.

JAVNI VPOGLED V DELOVANJE MOL

Transparentnost in boj proti korupciji

Zavezani bomo boju proti korupciji in zagotavljanju transparentnosti odločanja. To pomeni, da morajo imeti občanke in občani vpogled v poslovanje občine in javnih podjetij (načelo odprtih knjig) in nadzor nad poslovanjem javnih podjetij. Vse bilance stanja in uspeha morajo biti javno dostopne. Poslovanje mora biti transparentno in na očeh javnosti. Informacije o vseh načrtovanih investicijah, njihovem financiranju in rednem poslovanju morajo biti na voljo javnosti. Omogočen mora biti tudi vpogled v vse denarne tokove MOL in njenih javnih podjetij, saj je to edini način v boju proti korupciji in za odkrivanje morebitnih nečednih poslov. MOL z vsemi svojimi javnimi službami je last občan in občanov in mora delovati izključno v njihovo korist.

Uvedba novega merila uspešnosti družbene reprodukcije

Na ravni občine bomo uspešnost in kvaliteto življenja merili na podlagi že uveljavljenih metodologij, ki presega gole ekonomske pokazatelje, kot je bruto domači proizvod (BDP). Merilo uspešnosti bo poleg gospodarske dejavnosti vključevalo vsaj še okoljsko vzdržnost in socialno enakost. Le s takim merilom bomo lahko sledili uspešnosti izvajanja ukrepov in razvijali nadaljnje strategije izboljšanja bivanjske ravni v Ljubljani.

MESTO ENAKIH MOŽNOSTI

Občina ima vrsto pristojnosti za zagotavljanje blaginje in enakih možnosti svojih občank in občanov, predvsem na področju zdravstva in zagotavljanja stanovanj, pa tudi za socialno delo. Te pristojnosti bomo uporabili, da na lokalni ravni v največji meri uresničimo to, za kar si prizadevamo tudi na ravni države. Nujna je korenita reforma stanovanjske politike s ciljem zagotavljanja dostopnih stanovanj, vsem je treba zagotoviti pravočasno in kakovostno zdravstveno varstvo. Starejšim občankam in občanom je treba zagotoviti varno starost. Tudi na mlade ne smemo pozabiti. Mesto mora poskrbeti tudi za najbolj ranljive - brezdomce, invalide in socialno ogrožene.

Dostopnost stanovanj v Ljubljani predstavlja enega najbolj perečih problemov mesta. V Ljubljani primanjkuje neprofitnih najemnih stanovanj, cene tržnega najema pa rastejo v nebo. Prebivalce bližine centra mesta ogroža gentrifikacija, ki je posledica vedno večjega navala turistov in cvetoče AirBnB industrije. Zaradi kratkoročnega oddajanja stanovanj preko spletnih platform je razpoložljivih stanovanj vedno manj, njihove cene pa so vedno višje. Mestna oblast k tej problematiki ne pristopa strateško in ob tudi pozitivnih posledicah naraščajočega obiska ne razvija nobenega razmisleka o škodljivih vplivih, temveč se, nasprotno, na vse pretege trudi ta trend pospeševati v nedogled. Stanovanjsko vprašanje predstavlja eno od osnovnih človekovih potreb. Neustrezne rešitve prebivalke in prebivalce silijo v življenje nenehne negotovosti, kar lahko vodi v hude osebne stiske. Prekarne oblike bivanja predstavljajo preživetveno strategijo mnogih Ljubljančank in Ljubljančanov, čeprav je po podatkih Statističnega urada v Ljubljani 23 tisoč praznih, večji del zasebnih stanovanj. Med njimi se skriva tudi marsikateri najem na črno, saj primanjkuje učinkovitega nadzora. Občina mora vlagati v trajnostno gradnjo javnih neprofitnih stanovanj ter spodbujati razvoj stanovanjskih združenj in drugih neprofitnih stanovanjskih organizacij, ki bi zagotavljale varen, trajen in dostopen najem. Zavzemati se je treba za možnost omejevanja višine in rasti tržnih najemnin s strani občine ter voditi izrazito socialno stanovanjsko politiko. Ob vsem tem je nujno zagotoviti sistemski vir financiranja stanovanjskih skladov.

Občina mora zagotoviti kvalitetno mrežo javnih vrtcev in šol. Financiranje zasebnih vrtcev in šol je upravičeno le v primeru, če javna mreža v danem trenutku ne more zagotoviti zadostnih kapacitet. V zadnjih petih letih se je število zasebnih vrtcev skoraj potrojilo, vrtci nastajajo stihijsko, nesistematično in brez soglasja ali sodelovanja posamezne občine ali dejanskih potreb v občini. Tako so občine primorane sofinancirati zasebne vrtce, čeprav v sosednjih, bolj dostopnih in kvalitetnih javnih vrtcih ostajajo prosta mesta. Na območju Ljubljane trenutno poleg 23 javnih deluje že 26 zasebnih vrtcev. MOL je za sofinanciranje zasebnih vrtcev letos namenila 2 milijona evrov. Gre za nepotrebno pretakanje javnega denarja v zasebne žepe, ne da bi zasebniki reševali dejanske družbene potrebe. Denar se dobesedno meče stran, poleg tega pa se sofinancira dražje vrtce, ki si jih mnogi ne morejo privoščiti. Situacija je podobna v primeru zasebnih šol, ki jih neposredno sofinancira država. V Levici se zavzemamo za vzpostavitev mreže javnih vrtcev in šol, ki so dostopni vsem in zagotavljajo najvišjo možno kakovost, odgovarjajo na potrebe staršev in so odprti v lokalno okolje.

Obstoječi zdravstveni sistem načenjata zaslužkarstvo v lastnih vrstah in nelojalna konkurenca zasebnega zdravstva. Skrb za zdravje ljudi je ena najpomembnejših nalog politike. Zdravstveni zavodi, katerih ustanoviteljice so občine, morajo zagotoviti enako obravnavo vsem občanom in občanom. Ljubljana ima zaradi svojega privilegirane položaja v Sloveniji odgovornost, da razvije dobre prakse in postane model tudi za druge. Okrepili bomo javno zdravstveno mrežo, na katero se bo lahko zanesle vse občanke in občani ne glede na dohodke. Povečati je treba investicije v javno zdravstveno infrastrukturo prostorov in opreme ter postopno odpraviti koncesije, ki spodnašajo solidarnost v zdravstvu, so finančno neučinkovite in pospešujejo samoplačništvo.

Mesto je skupnost ljudi, ki v njem živimo, ne pa priljubljena destinacija za turiste in kapital. Zato mora občinska oblast v prvi vrsti skrbeti za interese prebivalcev in prebivalcev, ki jih zastopa. Ponujati mora kakovostne in dostopne storitve ter skrbeti za najšibkejšo družbene skupine.

DOSTOPNA STANOVANJA ZA DOSTOJNO ŽIVLJENJE

Zaustavimo rast najemnin in vzpostavimo učinkovit nadzor najemnega trga

Zagotavljanje zadostnega števila dostopnih najemnih stanovanj mora postati glavno vodilo delovanja Javnega stanovanjskega sklada MOL. Nujno je zagotoviti stabilen sistemski vir financiranja za večje vlaganje v gradnjo neprofitnih najemnih stanovanj, kar bo posledično pomenilo manjšo porabo sredstev za stanovanjske subvencije tržnih najemnin. Delež slednjih namreč v zadnjih letih narašča, kar pomeni, da se vedno več javnih sredstev steka k zasebnim lastnikom, ki stanovanja oddajajo upravičencem do neprofitnih stanovanj po tržni ceni. Zavzemali se bomo za pravičnejšo zakonodajo pri dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem, ki ne bo diskriminirala enostarševskih družin. Zavzemali se bomo za določitev kvote neprofitnih stanovanj v četrtini skupnosti Center in za to, da bo v novogradnjah delež stanovanj neprofitnih. Zaustavili bomo gentrifikacijo s povečanjem gradnje neprofitnih stanovanj v mestnem središču in turistifikacijo z omejitvijo delovanja spletnih platform za kratkoročno oddajanje nepremičnin (npr. AirBnB in Booking) po vzoru nekaterih evropskih prestolnic (Amsterdam, Barcelona, Berlin). To bomo dosegli s spremembami na ravni zakonodaje in podelitvijo pooblastil za preverjanje izvajanja zakonodaje v zvezi z oddajanjem nepremičnin občinskemu inšpektoratu MOL. Še pred uveljavitvijo zakonskih sprememb si bomo na ravni lokalne skupnosti prizadevali za sklenitev sporazumov s spletnimi platformami, po katerih bodo te obvezane MOL sporočati podatke v zvezi z oddanimi nepremičninami in plačanimi turističnimi takсами, ki bodo za kratkoročno oddajanje višje od klasičnih turističnih taks.

Boj proti energetskei revščini in podpiranje celovitih prenov

Po uvedbi delilnikov se je poraba toplote zmanjšala, saj so ljudje v izogib visokim stroškov začeli zapirati radiatorje. Poleg tega sta se zaradi nepremišljenih energetskih sanacij, vgradnje najcenejših toplotnih izolacij in stavbnega pohištva v mnogih stavbah začeli pojavljati vlaga in plesen. V Levici zagovarjamo doseganje manjše porabe energije z bolj premišljenimi tehničnimi rešitvami in celovito prenavo stavb, ki bivanjskih razmer ne poslabšajo, ampak jih izboljšajo. Zato niso pomembne le toplotne preнове fasad, temveč tudi funkcionalne in tehnične izboljšave stavb (namestitvev dvigal, ureditev dostopov do stavb in stanovanj itd.) in stanovanj (prilagoditev tlorisnih zasnov, predvsem za gibalno ovirane ljudi), zagotavljanje potresne varnosti (v Ljubljani je veliko stavb, ki ne dosegajo veljavnih standardov), izboljšanje higiensko-sanitarnih napeljav, prenova dvorišč in drugih skupnih površin. Posledično se bodo bivanjski in higienski standardi bistveno izboljšali.

Spodbujanje stanovanjskih zadrug

Spodbujali bomo vzpostavitev, organizacijo in delovanje neprofitnih najemnih stanovanjskih zadrug. Poleg dostopnosti stanovanj takšna ureditev ponuja tudi demokratično odločanje o skupnih bivanjskih razmerah, negovanje solidarnosti in odgovornosti do neposredne okolice ter širšega okolja. Aktivno spodbujanje razvoja stanovanjskih zadrug bomo izvajali z vzpostavitvijo sklada zazidljivih stavbnih zemljišč v lasti MOL/JSS MOL, ki bodo pod ugodnimi pogoji dolgoročnega najema na voljo zadrugam, z začasnim oproščanjem nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, s pomočjo pri pridobivanju ugodnih dolgoročnih posojil ter z vzpostavitvijo poroštvenih shem za zadruge. Stanovanjske zadruge bodo z gradnjo dostopnih najemnih stanovanj pomemben akter v stanovanjski oskrbi in bodo učinkovito dopolnjevale delovanje občinskega stanovanjskega sklada, predvsem v primerih, ko ta ne bo razpolagal z zadostnimi sredstvi in obsegom zadolževanja, da bi sam gradil javna neprofitna stanovanja.

Za enotno listo za najem neprofitnih stanovanj

Pri občinskih razpisih za dodelitev neprofitnih stanovanj JSS MOL razvršča prosilce na prednostni listi A in B glede na ugotovljen skupni neto dohodek gospodinjstva v primerjavi s povprečno neto plačo. V praksi to pomeni, da je veliko neprofitnih stanovanj namenjenih prosilcem z višjimi dohodki. Takšen sistem je krivičen do posameznik in posameznikov ter družin z nizkimi dohodki, ki si tržne najemnine ne morejo privoščiti. Spremeniti je treba cenzus in vpeljati enotno listo.

SOLIDARNA LJUBLJANA

Ureditev domov za starejše

Starejše občanke in občani, ki so celo življenje živeli v Ljubljani in prispevali k skupnosti, se na stara leta na solidarnost skupnosti ne morejo več zanesti. Zaradi prezasedenosti javnih domov, visokih cen in nizkih pokojnin so mnoge starejše občanke in občani prepuščeni sami sebi. Okrog 700 starejših občanov je bilo prisiljenih zapustiti Ljubljano, saj bivajo v domovih izven Ljubljane. Tisti, ki na sprejem v dom čakajo, so razvrščeni na nesprejemljivo dolge čakalne vrste. Na čakalnem seznamu je trenutno vsaj 2600 vlog, narašča pa tudi število posameznikov, ki bi potrebovali takojšen sprejem iz bolnišnice v dom. Po oceni Skupnosti socialnih zavodov Slovenije delež starostnic in starostnikov, ki potrebujejo oskrbo in nadzor zaradi demence in podobnih stanj, hitro narašča. Tudi zato mora občina urgentno pristopiti k povečanju razpoložljivih mest v javnih domovih in spodbuditi alternativne programe kvalitetnega preživljanja starosti, kot so na primer bivanjske skupnosti starejših, bodisi da gre za priselitev starejših v stanovanje druge starejše osebe, bodisi za osnovanje novih stanovanj v ta namen.

Dnevni centri za aktivnosti za starejše v vsako četrtno skupnost in spodbujanje aktivne starosti

Zavzemamo se za ustanovitev centrov za aktivnosti za starejše v vsaki četrtni skupnosti. Dokler v četrtni skupnosti ni posebnega centra, se lahko aktivnosti izvajajo v prostorih MOL. MOL mora v letnih razpisih za sofinanciranje programov in projektov s področja socialnega varstva razpisati več programov za zdravo in aktivno staranje ter kvalitetnejše življenje starostnikov.

Več sredstev za oskrbo na domu

Tudi oskrba na domu ne dohaja potreb, ki so posledica preobremenjenih domov za starejše. Določanje cene in subvencioniranje storitve pomoči na domu je v pristojnosti občin, ki s financiranjem tega ukrepa uravnavajo njegovo dostopnost tako z vidika cene kot tudi obsega ponudbe. Storitve moramo ohraniti v javni lasti - ne smejo zapasti v komercializacijo. S spremembo zakonodaje je treba zagotoviti progresivno lestvico določanja cen storitve, ki bi najrevnejšim uporabnikom omogočila brezplačno storitev. Službo je treba kadrovsko okrepiti in delo dostojno plačati.

Varne sobe za uživalce prepovedanih drog

Poleg preventivnega delovanja na področju drog smo kot družba dolžni poskrbeti tudi za kurativo. Zato predlagamo uvedbo projekta "Varna soba za uživalce drog" v MOL. S tem bi se zmanjšala zdravstvena tveganja, povezana z uporabo drog, in javna uporaba drog v parkih, na otroških igriščih in na drugih neustreznih površinah ter omogočilo neposredno informiranje in morebitna vključitev v programe rehabilitacije in reintegracije uživalcev drog. Program mora imeti zagotovljeno dolgoročno financiranje. Predlog smo v mestnem svetu predlagali že v tem mandatu, a žal ni bil uresničen. Da so varne sobe pomembne in tudi dovoljene po obstoječi zakonodaji, menijo na Ministrstvu za zdravje, Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter stroka, npr. predstojnik Centra za zdravljenje odvisnih od prepovedanih drog. Prva takšna (mobilna) centra so že vzpostavili v ZD Slovenj Gradec in Ptuj. Predlagamo tudi razpršitev metadonskega programa med druge ambulate v mestu, saj bo to razbremenilo sosesko Tabor.

Javne kuhinje

Poleg brezposelnih in prekarno zaposlenih se z revščino in celo s pomanjkanjem hrane soočajo tudi slabo plačani zaposleni. O tem mediji poročajo šele, ko postane problem pomanjkanja hrane alarmanten in ko so skladišča humanitarnih organizacij že prazna. Ta problem bi morali v prvi vrsti reševati na ravni države oziroma na ravni občine in šele kasneje s pomočjo dobrodelnih organizacij. V ta namen bi zagnali projekt javnih kuhinj, ki bi jih odpirali glede na potrebe v mestu.

Dostopnost informacij za vse

Občinski organi in zavodi bi morali v lahkem branju, torej v obliki lažje razumljivih besedil, ki so namenjena ljudem z motnjami v duševnem razvoju, osebam z možganskimi poškodbami ipd., predstaviti najbolj pomembne informacije o mestu in njegovih storitvah za občane. Tudi mestni javni zavodi, ki izdajajo različne zloženke in brošure, bi morali vsaj nekatere izmed njih pripraviti še v verziji slovenskega lahkega branja.

Povečanje števila javnih sanitarij

V Ljubljani je le malo javnih sanitarij, večina je lociranih v ožjem mestnem središču. Dostopnost do javnih stranišč je nujna za sanitarno ureditev mesta, zato se morajo javna stranišča postaviti v različnih delih mesta, sploh tistih, kjer dnevne migrantke in migranti puščajo svoje avtomobile, kjer je povečan pretok ljudi, sprehajalk in sprehajalcev, pohodnic in pohodnikov ter turistk in turistov (na primer bajer v Tivoliju, ob parkirišču Živalskega vrta, pri vstopni točki v Mostec, ob Poti spominov in tovarištva, pri Koseškem bajerju ipd.). Javne sanitarije so pomembne tudi z vidika dostopnosti mesta za starejše občane, prilagojene pa morajo biti tudi gibalno oviranim osebam.

ZA KAKOVOSTNO MREŽO JAVNIH VRTCEV IN ŠOL

Brez nepotrebnega financiranja zasebnih vzgojno-izobraževalnih zavodov

Nobenega razloga ni, da bi občina financirala delovanje zasebnih vrtcev in osnovnih šol, če ti ne odgovarjajo na skupne družbene potrebe (npr. pomanjkanje prostih mest v vrtcih in osnovnih šolah). MOL si mora skupaj z drugimi občinami prizadevati za spremembo zakonodaje na področju sofinanciranja zasebnih vrtcev, ki lokalnim skupnostim nalaga financiranje vključevanja otrok v njih, četudi so v javnih vrtcih še prosta mesta. Pomanjkanje prostora bi lahko reševali hitreje in intenzivneje, če bi finančna sredstva, namenjena zasebnim vrtcem, vlagali v izboljšanje in širitev javne mreže vrtcev. S tem bi omogočili dostopnost vrtcev vsem otrokom, obenem pa povečali kakovost procesa predšolske vzgoje v njih (npr. s polnim financiranjem različnih nadstandardnih programov vrtca, ki zaradi plačljivosti niso dostopni vsem otrokom, vključenim v vrtec).

Za enake možnosti socialno ogroženih otrok in šolarjev

Zaradi vse večjih socialnih stisk bomo mladim družinam, nezaposlenim staršem in tistim z najnižjimi dohodki omogočili dodatno znižanje plačil vrtca. Naš končni cilj so brezplačni vrtci za vse. Veliko družin svojim otrokom ne zmore zagotoviti enakih pogojev izobraževanja. Zaradi vse dražjih šolskih potrebščin, ekskurzij, šole v naravi so otroci iz socialno ogroženih družin v neenakovrednem položaju. Za socialno najbolj ogrožene je potrebna pomoč in zagotovitev enakih možnosti vzgoje in izobraževanja ter udeleževanja vseh dejavnosti, ki jih ponujajo vzgojno-izobraževalne ustanove.

Dovolj prostora za kakovostno bivanje, učenje in igranje

Čeprav je po obstoječih standardih in normativih v posameznem vrtčevskem oddelku prvega starostnega obdobja lahko največ 12 otrok, v oddelkih drugega starostnega obdobja pa 22 otrok, fleksibilnost normativa lokalnim skupnostim omogoča, da največje dovoljeno število otrok v oddelku vrtca presežejo za največ dva otroka. Država in občine tako rešujejo problem pomanjkanja prostih mest v vrtcih, čeprav izsledki raziskav opozarjajo, da z vsakim dodatnim otrokom v oddelku (ob nizkem številu strokovnih delavk in delavcev v njem) kakovost vzgojnega procesa v vrtcu pada. Ob tem se uveljavljanje normativa, po katerem bi moralo biti v vrtcu štiri oz. vsaj tri kvadratne metre igralne površine na otroka, na ravni države in občin, vključno z MOL, nenehno odlaga s prehodnimi zakonskimi določbami in odloki. Posledično to pomeni, da notranja igralna površina v vrtcih redko doseže tri kvadratne metre na otroka. Zato so otroci utesnjeni v premajhnih prostorih, ki ne zagotavljajo pogojev za optimalno kakovost vzgojnega procesa v vrtcu. Prizadevali si bomo za dosledno upoštevanje normativov v zvezi z igralno površino in tako otrokom zagotovili čim boljše razmere za vzgojno-izobraževalni proces.

Več programov predšolske vzgoje, ki potekajo v pozno popoldanskem in večernem času ter izmenično dopoldne in popoldne

Delovni čas in delovne razmere se spreminjajo na slabše in starši delajo vedno dlje. V Levici bomo nadaljevali s svojimi prizadevanji za skrajšanje delovnega časa in strogo upoštevanje pravil glede delovnega časa, počitka in dopustov. Nemudoma pa moramo prebivalkam in prebivalcem Ljubljane omogočiti, da bodo njihovi otroci v času, ko so sami zaposleni, deležni kakovostne predšolske vzgoje. Zato je v različnih enotah vrtcev treba uvesti programe predšolske vzgoje, v katere se bodo lahko vključevali otroci staršev, ki delajo popoldne in zvečer, ter otroci staršev, ki delajo v izmenah. S tem bi se izognili obstoječim čakalnim vrstam in zagotovili kakovostno predšolsko vzgojo vsem otrokom ne glede na to, kako je strukturiran delovni urnik njihovih staršev.

Dostopni vrtci tudi za družine, ki se na delo vozijo v Ljubljano

Preoblikovali bomo kriterije za vključitev v vrtec v Ljubljani. Zagotovili bomo dovolj prostora tudi za otroke staršev, ki nimajo stalnega prebivališča v Ljubljani, a so tu zaposleni, oziroma jim omogočili, da se vključijo v vrtec na način, ki je optimalen za njihove starše glede na oddaljenost od delovnega mesta.

Večja odprtost vrtcev in osnovnih šol v lokalno okolje

Vrtecem in osnovnim šolam moramo omogočiti, da se bolj odprejo v lokalno okolje. Po končanem vzgojnem oziroma vzgojno-izobraževalnem procesu bi morali zagotoviti več možnosti za kakovostno preživljanje prostega časa tako otrok in mladostnikov kot tudi odraslih. Spodbujali bomo financiranje kakovostnih in dostopnih programov, ki bodo potekali v vrtcih in šolah, vodili pa bi jih lahko študentke in študenti pedagoških smeri študija (tudi kot del prakse) in upokojene pedagoške delavke oz. delavci (tako bi poskrbeli tudi za medgeneracijsko sodelovanje). Zunanje igralne površine in igrišča ob vrtcih ter šolah so javna last, ki morajo biti po zaključku rednega programa dostopna otrokom in mladim iz okolice, obenem pa mora biti poskrbljeno za varovanje teh objektov.

Spodbujanje sodelovanja med mestnimi javnimi zavodi

Spodbuditi je treba sodelovanje med javnimi ustanovami – otrokom in mladostnikom oziroma vrtecem in šolam je treba omogočiti brezplačno obiskovanje vseh prireditev v javnih kulturnih ustanovah.

Programi, ki zadevajo preprečevanje nasilja in zlorab v vrtcih in osnovnih šolah

MOL namenja sorazmerno veliko sredstev za preventivne programe. Treba je izvesti strokovno zunanjo evalvacijo preventivnih programov, ki se izvajajo v vrtcih in osnovnih šolah, ter jih po potrebi izboljšati oziroma uvesti nove programe. Predvsem je treba zagotoviti izvajanje preventivnih programov, ki bodo otroke in mladostnike opremljali z znanjem, ki jim bo omogočalo prepoznati različne oblike nasilja in zlorab ter jim ponudilo usmeritve, kje poiskati pomoč oziroma oporo, kadar se z njimi po-

sredno ali neposredno srečajo. Nujno je tudi dodatno izobraževanje strokovnih in drugih delavcev v vzgojno-izobraževalnih ustanovah, da bodo znali prepoznati različne oblike nasilja in zlorab ter se ob srečanju z njimi strokovno odzvati. Šolske svetovalne službe je za ta namen treba strokovno, kadrovsko in finančno okrepiti

VSEM DOSTOPNO JAVNO ZDRAVSTVO

Pogled v zdravo prihodnost

Lokalne skupnosti so pogosto soočene z reševanjem problemov v zdravstveni mreži šele, ko te dosežejo akutno raven, nato pa posegajo po rokohitrskih rešitvah privatiziranja zdravstva skozi koncesije. Trend je treba obrniti v pripoznanje zdravja občanov kot prednostne naloge lokalne skupnosti, v ta namen izdelati načrt za dograditev potrebnih javnih kapacitet v doglednem času in mu tudi proračunsko slediti.

Okrepljeno vlaganje v zdravstvene domove

Podobno kot bolnišnice na nacionalni ravni so tudi zdravstveni domovi na lokalni ravni podhranjeni tako prostorsko kot tudi v smislu opremljenosti. Ker je zdravje temeljna človekova potreba, morajo lokalne skupnosti kot ustanoviteljice javnih zavodov prednostno krepiti sredstva za potrebne širitve in prenove prostorov ter posodobitve opreme.

Vračanje zdravja v naročje javnega

Zaradi nedorečene ločnice med javnim in zasebnim so prostori (in oprema) javnih zdravstvenih domov vse prevečkrat predani v koncesijo zasebnikom. Krepitev zasebnega na račun javnega je treba prekiniti tudi tako, da se prostore in opremo uporablja le v javno korist.

Kadrovska krepitev javne zdravstvene mreže

Novе koncesije in podaljševanje koncesij je dopustno le premostitveno, če zdravstveni domovi ne premorejo pri-

mernih kapacitet za vključevanje zdravstvenega kadra pod javni dežnik. Podeli oziroma podaljša se jih lahko le s spremljajočim izdelanim načrtom za dograditev potrebnih javnih kapacitet, njihovo vlogo pa je treba jasno časovno omejiti.

Okrepitev ljubljanske Pro bono ambulante

V Ljubljani od leta 2002 deluje ambulanta za osebe brez zdravstvenega zavarovanja oziroma t. i. Pro bono ambulanta. Ambulanta nudi pomoč osebam brez stalnega prebivališča in ostalim prebivalkam in prebivalcem brez zdravstvenega zavarovanja. Trenutno sta v njej zaposleni medicinska sestra in socialna delavka. Zdravniki delo opravljajo prostovoljno. Poleg medicinske, socialne, pravne in psihološke pomoči zaposleni in prostovoljci nudijo pomoč tudi v obliki obleke, obutve in potrebščin za otroke. Pro bono ambulanto bi bilo smiselno okrepiti (zobozdravstve storitve) ter omogočiti nove zaposlitve (pravnik, psiholog, zdravnik).

LL Grosist naj ostane v javni lasti in deluje v javnem interesu

Javna podjetja morajo delati v javnem interesu, zato nasprotujemo privatizaciji LL Grosista. Levica bo v državnem zboru predlagala črtanje določbe zakona, ki zahteva privatizacijo javnih podjetij za veleprodajo zdravil. Dobički, ki se ustvarijo v okviru lekarniške dejavnosti, morajo biti porabljeni namensko, izključno za zdravstveno dejavnost.

Krepitev zobozdravstvenih storitev

V Ljubljani lahko občutimo velik primanjkljaj na področju zobozdravstvene oskrbe odraslih. Število zobozdravnikov že dlje časa ne zadostuje potrebam. Vrste v javnem zobozdravstvu so predolge, za preventivni pregled čakamo več mesecev, težko je dobiti prostega izbranega zobozdravnika.

PRAVICA DO KAKOVOSTNEGA OKOLJA

Občine so nosijo glavno odgovornost za to, v kakšnem prostoru živimo. V Levici se zavzemamo za zaustavitev negativnih trendov prostorskega razvoja, ki se je v zadnjih dveh desetletjih izvajal predvsem v interesu zasebnega kapitala. Krčenje javnega prostora je treba zaustaviti z odločnim NE! Zoperstaviti se moramo vsakršnim poskusom širitve pridobitne dejavnosti na prostor, ki je prostor vseh. Primer tega so tudi oglasni panoji, ki nam v Ljubljani zastirajo pogled na naravno in kulturno krajino. Čas je, da se trendi obrnejo in da se zasebni interesi umaknejo javnemu interesu. Urejanje prostora, tako grajenega kot naravnega, je ena od glavnih dejavnosti in nalog mesta. Občinski prostorski načrti vplivajo na možnosti za skupnostni in osebni razvoj ter delovanje. Do sedaj sodelovanje prebivalcev in prebivalcev v urejanju prostora ni bilo spodbujano oziroma je bilo celo omejevano. Neposredna posledica takšnega delovanja mestnih oblasti so upori iniciativ, ki poskušajo ustaviti gradnje, za katere vedo, da bodo premočno posegle v življenje skupnosti. Zavzemali se bomo za čim večje sodelovanje prebivalcev in prebivalcev v urejanju prostora, tako z upoštevanje potreb in pripomb kot tudi s spodbujanjem oddajanja pobud. Urejanje prostora je ključna skupnostna dejavnost v mestu, v okviru katere je mogoč razvoj demokratičnega odločanja in vključevanje vseh družbenih skupin. Skupen interes prebivalcev in prebivalcev Ljubljane je prostor, namenjen zdravemu in kvalitetnemu bivanju ter trajnostnemu razvoju družbe, ne pa maksimizaciji dobičkov zasebnega kapitala.

Verjamemo, da lahko Ljubljana stori veliko na področju spodbujanja rabe obnovljivih virov energije in pripravi lastne strategije za prilagajanje podnebnim spremembam in njihovo blaženje. Predvsem pa mora kot prestolnica z zgledom kazati, da resno jemlje zaveze za zmanjšanje toplogrednih izpustov in sledi podnebnim ciljem.

Varovanje okolja in skrb za živali se morata v celoti izvajati neprofitno in v duhu javnega dobrega. Ljubljana v razvoju mesta ni izgubila in pozidala vseh večjih naravnih površin in poskrbeti moramo, da bo tako tudi ostalo tudi za bodoče generacije. Krajinski park Barje, Rožnik, Graj-

ski grič in Tivoli mestu ne služijo zgolj kot rekreacijski kotički, temveč tudi s svojimi ekosistemskimi funkcijami - z zadrževanjem padavinskih voda, zmanjševanjem onesnaženja zraka in odvajanjem toplote v času vročih poletij. Zelena urbanizacija mora pustiti pečat v vsakem kotičku mesta, saj je to nenadomestljivo za kakovost bivanja v mestu.

ZA SKUPNI PROSTOR

Demokratizacija upravljanja prostora

Ob sprejemanju prostorskih aktov in njihovih sprememb se bomo zavzemali za dejansko sodelovanje vseh prebivalcev in prebivalcev, na katere bodo spremembe vplivale. Menimo, da trenutna državna zakonodaja ne zagotavlja zadostne vključitve javnosti v urejanje prostora. Javne razgrnitve niso zadostni mehanizem za zagotavljanje interesa skupnosti. Zavzeli se bomo za prostorski veto na izgradnjo spornih in okoljsko škodljivih infrastrukturnih in drugih prostorskih posegov, ki nimajo neposredne koristi za celotno družbo (nakupovalna središča, širitve obstoječih mestnih vpadnic ipd.).

Proti privatizaciji in omejevanju javnega prostora

Nasprotovali bomo vsakršnemu nadaljnjemu omejevanju dostopa do javnega prostora in njegovi trajni ali začasni privatizaciji. Nasprotujemo nadaljnjemu zapiranju arkad in pasaž, širjenju lokalov v javni prostor ter začasni privatizaciji trgov in parkov za pridobitno dejavnost in plačljive storitve. Ostro bomo protestirali proti vsakršnemu poskusu postavljanja ovir ali ograj, ki preprečujejo zadrževanje brezdomcev. Nasprotujemo prodaji zaščitenih površin in nanje vezane infrastrukture; slednje naj ostanejo v lasti in upravljanju izključno mesta ali države oziroma ustreznih javnih ustanov.

Omejitev oglaševanja

V Ljubljani je vedno več objektov za oglaševanje, še posebej na frekventno obremenjenih lokacijah, tudi v zgodovinskem mestnem jedru. Prekomerno oglaševanje onemogoča ogled in dostop do spomenikov nepremične kulturne dediščine ter posega v zaščitene vizure starega mesta, fizično omejuje premikanje pešcev in kolesarjev v mestu ter privatizira javni prostor. Odlok o oglaševanju v MOL predpisuje dovoljeno število objektov za oglaševanje. Število svetlobnih vitrin in stenskih tabel je že precej preseženo. Veliki oglaševalski objekti vdirajo tudi v območja za pešce in v staro mestno jedro. Gre za dragocen prostor, ki si ga prebivalke in prebivalci že tako delijo z vse bolj razširjenimi gostinskimi vrtovi. Ta prostor bodo tako po novem zasedali še oglaševalski objekti, prostora za uporabnice in uporabnike mesta pa bo vse manj. Zavzemali se bomo za odstranitev svetlobnih vitrin v centru mesta, za omejitev oglaševanja, zmanjšanje oglasnih površin. Prizadevali si bomo, da se s steklenih površin avtobusov odstranijo oglasna sporočila.

Urejanje ustreznih površin za kvalitetno preživljanje prostega časa

Poskrbeti moramo za možnosti kvalitetnega preživljanja časa za otroke, mladino in starše v četrtnih skupnostih v popoldanskem času s financiranjem in gradnjo ustreznih prostorov ter omogočanjem uporabe že obstoječih (knjižnice, šole, vrtci, športni objekti, mladinski centri, domovi za starejše, lokalne organizacije). Spodbujali bomo lokalno, izobraževalno in medgeneracijsko povezovanje.

Povezovanje prostorskega in prometnega načrtovanja

Prostorski razvoj je treba usmerjati tako, da se daje prednost mešani in zgoščeni rabi prostora, da se vanj vključuje infrastrukturo za dostopnost na vse načine in da se vključuje tudi mehke ukrepe, kot so mobilnostni načrti.

EKOLOŠKA PREOBRAZBA LJUBLJANE IN PRILAGODITEV NA PODNEBNE SPREMEMBE

Spodbujanje uporabe obnovljivih virov energije

Postavili bomo jasne cilje glede zmanjševanja emisij, obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije. Treba je spodbuditi investicije s strani MOL v obnovljive vire energije. Na strehe stavb v občinski lasti in v lasti občinskih podjetij in zavodov je treba namestiti sončne elektrarne.

Priprava energetskega koncepta

Zavzemali se bomo za razogljičenje energetske oskrbe v mestu, kar v prvem koraku pomeni prepolovitev izpustov do leta 2030. Izgradnjo nove termoelektrarne - toplarne - je nujno presoјati z vidika, ali lahko ustreza temu temeljnemu podnebnemu cilju mestne energetske politike.

Podnebne spremembe

Zavzeli se bomo za pripravo celovitega mestnega programa za prilagajanje na podnebne spremembe in njihovo blaženje. V mestnih proračunskih dokumentih je treba jasno opredeliti delež, ki bo namenjen za podnebne ukrepe, skupaj z ukrepi energetske tranzicije.

Protipoplavni ukrepi

Ljubljana je poplavno izredno ogrožena, ukrepi pa ne sledijo niti potrebam niti že danim obljubam politike. Prekiniti je treba medsebojno prelaganje odgovornosti med državo in mestom in v najkrajšem času kot absolutno prioriteto dokončati nujne protipoplavne ukrepe. Nujno je večje upoštevanje vodarske stroke, ki se je do sedaj pri mestnem prostorskem načrtovanju ni v celoti upoštevalo.

Okoljska pravičnost

Vsi posegi ali objekti, ki prinašajo obremenitev za okolje ter za prebivalke in prebivalce v njihovi neposredni bližini, morajo ob umeščanju v največji meri upoštevati stališča, skrbi in interese neposredno prizadetih prebivalk in prebivalcev. Upoštevanje interesa neposredno prizadetih je treba okrepiti že v začetnih fazah načrtovanja projektov, da se izognemo situacijam, ko je največkrat šele sodna pot način, kako ljudje preprečijo poslabšanje svojega življenjskega okolja.

Spodbujanje lokalnega ekološkega kmetijstva

Spodbujali bomo lokalno ekološko kmetijstvo, tako zaradi krajšanja verige med proizvajalci in porabniki kot tudi zaradi ohranjanja kmetijske dejavnosti v občini. Spodbudo bomo razvijali tudi v okviru različnih socialnih ukrepov, pri katerih je pomoč mogoča v obliki hrane oziroma dela. V vrtcih in šolah bomo zagotavljali največji možni delež lokalne in ekološko pridelane hrane.

Uvedba koordinatorja za načrtovano organiziranje prehranske verige

Občina naj v okviru lastne administracije zagotovi vez med javnimi porabniki in pridelovalci hrane. Tako lahko pridelovalci pridobijo informacije o potrebah, hkrati pa jim načrtovan odkup omogoči stabilno proizvodnjo/dohodke. Takšna koordinacija je potrebna tudi za zmanjševanje obsega zavržene hrane.

Spodbujanje lokalne distribucije živil s čim manj embalaže

Občina lahko v okviru koordiniranja, vključevanja ali spodbujanja lokalnih prehranskih verig pripomore k zmanjševanju nepotrebne embalaže. S smernicami ali finančnimi spodbudami lahko prispeva k odpiranju lokalnih živilskih trgovin brez embalaže ter trgovin in restavracij za socialno ogrožene.

Nujnost obsežne protipotresne sanacije

Velika potresna ogroženost številnih starejših zgradb je največji in najbolj spregledan varnostni problem mesta. Odlaganje ni več sprejemljivo, nujen je hiter in obsežen

program, primerljiv z energetske sanacije, ki bo naslovil ta pereč problem. V proračunu MOL je treba zagotoviti proračunska sredstva za prenovo in zagotovitev splošne varnosti meščanov.

VAROVANJE OKOLJA IN SKRB ZA ŽIVALI

Ukrepi za čist zrak

Koncentracije prašnih delcev PM10 pozimi in jeseni v Ljubljani zelo pogosto presegajo mejno vrednost, večkrat celo čez cel dan in celo za več kot dvakratnik te vrednosti. Glavna vira onesnaženja s prašnimi delci sta promet in individualna kurišča. Po ugotovitvah Agencije za okolje RS je bilo povečanje onesnaženja v zadnjih letih povezano tudi s socialno stisko ljudi. Posebej za ranljive skupine (dojenčki, otroci, starejši, srčni in pljučni ter sladkorni bolniki) je povišana onesnaženost zraka izjemno nevarna. Pri visoki stopnji onesnaženosti bi uvedli omejitev prometa v centru mesta in na obvoznici. Na dneve s povišano koncentracijo prašnih delcev PM10 bomo uvedli tudi brezplačen mestni potniški promet in tako spodbudili uporabo javnega prometa.

Zaščita zelenih klinov in mestnih dreves

Politika MOL je bila vselej zgoščevanje gradnje navznotraj, kar v praksi pomeni pozidavo vsakega zelenega kotička znotraj obroča. V sodobnih evropskih mestih takšna politika pozidave velja za netrajnostno in zastarelo. Zelene površine med mestnimi cestnimi kraki oziroma t. i. zeleni klini bi morali ostati v največji meri zelen, odprt prostor. Zavzeli se bomo za strožje varstvo zelenih klinov in regeneracijo vseh tistih delov, ki so bili podvrženi nepremišljenim prostorskim posegom. Zavzemamo se za zaščito mestnih dreves in zelenih površin pred uničenjem in nestrokovnimi ravnanjem. Vsako drevo v mestu je za lokalno skupnost dragoceno, zato odločitev o sečnji ne sme biti prepuščena samovolji lastnikov. Pred posekom dreves bi moralo biti pridobljeno strokovno mnenje in dovoljenje.

Ljubljana in Sava: živi in čisti reki

Oba večja vodotoka, ki tečeta skozi mesto, Ljubljano oživiljata in bogatita. Omogočata številne možnosti za življenje z reko, hkrati pa smo odgovorni, da ostaneta živo in čisto okolje. Rečni promet na Ljubljani mora ostati okoljsko vzdržen. Ljubljano in Savo je treba ohraniti in na degradiranih mestih restavrirati kot dragocen naravni habitat vodnih živali in rastlin. Bregove Save, katere tok je bil v preteklosti močno reguliran, je na mestih treba prepustiti naravnim procesom.

Ljubljansko barje

Barje je zaščiteno kot krajinski park in območje Nature 2000. Njegova lega na samem pragu Ljubljane mesto povezuje z dragocenimi naravnimi habitati. Hkrati pa je zaradi bližine mesta je posebej ogroženo. Urbanizacija Barja marsikje poteka povsem nepremišljeno. Prizadevali si bomo za razvoj trajnostne povezave Barja z mestom z gradnjo kolesarskih povezav in pešpoti. Hkrati bomo dodatno okrepili ukrepe za varovanje in ohranjanje naravnega okolja na Ljubljanskem barju.

Ljubljana - živalim prijazno mesto

MOL bi moral pripraviti odlok, ki bi določal lokacije, infrastrukturo, pogoje, obseg izvajanja in način hranjenja v urbanem okolju. Lokacije za hranjenje živali bi se določile v sodelovanju s četrtnimi skupnostmi MOL, Zavetiščem za zapuščene živali Ljubljana in nevladnimi organizacijami, ki izvajajo hranjenje. Hranjenje živali na občinskih cestah ne bi smelo biti prepovedano, tudi višina glob glede na prekršek je povsem nesorazmerna. Zavzemamo se za uvedbo do živali prijaznih programov. Oživili bi ukinjen program, ki je skrbel za humano zaščito mestnih golobov z oskrbovanjem golobnjakov, ki sedaj žalostno propadajo, s hrano in umetnimi jajci, ki preprečujejo prekomerno razmnoževanje. Spodbujali bomo nevladne organizacije, ki skrbijo za prostoživeče mačke in delujejo na področju zaščite ter preprečevanja mučenja živali. Poskrbeli bomo za strateški pristop k reševanju številčnosti brezdomnih živali z rednimi sterilizacijskimi in kastracijskimi akcijami ter pomočjo skrbnikom pri odločanju za oba posega. Podpirali bomo projekt zaščite netopirjev v mestu in okolici.

IV

TRAJNOSTNA PROMETNA POLITIKA

Trajnostno mobilnost razumemo s treh vidikov - socialnega, okoljskega in prostorskega. Socialni vidik trajnostne mobilnosti zagotavlja, da so prevozna sredstva enako dostopna vsem prebivalkam in prebivalcem - to pomeni, da mora biti prevoz cenovno primeren, varen, dostopen invalidom in vsem starostnim skupinam. Trajnostna mobilnost z okoljskega vidika zagotavlja čim manjšo porabo fosilnih goriv, čim bolj učinkovito porabo energije, izogibanje zastrupljanju zraka in okolja. Prostorski vidik trajnostne mobilnosti zajema strateško vlogo razvoja prometa, ki je neposredno povezan z razvojem poselitve in gospodarstva.

Za zmanjševanje avtomobilskega prometa je nujno potrebe tudi napredek na ravni Ljubljanske urbane regije, saj ta nima učinkovitega javnega potniškega prometa in ustreznih daljinskih kolesarskih povezav. Delež potovanj, opravljenih z osebnim avtomobilom v Ljubljanski urbani regiji, je višji kot v samem mestu, kar kaže na nezadostno razvit sistem JPP in neustrezne pogoje za kolesarjenje. Temu pritrjuje podatek, da je na delovni dan le 0,3 % poti, ki se začnejo v Ljubljanski urbani regiji in končajo znotraj MOL, opravljenih s kolesom. Z JPP je opravljeno 8,2 % poti, kar 84,3 % takih poti pa je opravljenih z osebnim avtomobilom. Zato je treba prednostno vlagati v izboljšanje JPP, predvsem železniške infrastrukture (primestni vlaki, odprava ozkih grl, nova in prenovljena postajališča, večje frekvence, takti in usklajeni vozni redi, večje udobje), intermodalnost, izboljševanje in gradnjo kolesarskih povezav, ne pa v dodatne ceste in širitve vpadnic in obvoznice.

MANJ AVTOMOBILOV, VEČ MOBILNOSTI

Zmanjšanje avtomobilskega prometa

Potrebna je strategija razvoja mesta. S širitvijo cest v mestno jedro se ponovno postavlja avtomobil kot prevozno sredstvo na prvo mesto. Spodbujati je treba rumene pasove za javni potniški promet in prednostni režim za avtobuse v križiščih. Osredotočiti se je treba na gradnjo kolesarske infrastrukture in koridorjev za peške in pešce. Zavzemamo se za celostno urejanje problematike prometa v sodelovanju s strokovno javnostjo in zainteresiranimi nevladnimi organizacijami. K oblikovanju teh politik bomo pritegnili tudi zbere občanov.

Proti novim cestnim površinam

Nove cestne površine omogočajo novim udeleženkam in udeležencem prehod z javnega prometa na zasebni motorni promet, kar je za posameznico ali posameznika sicer lahko pridobitev, vendar poveča okoljske in družbene stroške mobilnosti. Zato so rešitve, ki se omejujejo samo na ponudbeno stran (zagotavljanje novih cestnih površin in dodatnih parkirnih kapacitet) brez poskusa usmerjanja prometnega povpraševanja, uspešne samo kratkoročno, do trenutka, ko se pojavijo nove prometne zgostitve v omrežju. Z ustreznimi ukrepi je treba usmerjati povpraševanje po prometu tako, da bodo razpoložljive cestne površine bolj učinkovito izrabljene. Jasno je, da je tak pristop v območjih z omejenim prostorom in viri bolj učinkovit in smotr.

Proti novim garažnim hišam in parkiriščem v centru mesta

V Levici predlagamo zgornjo omejitev parkirnih mest v centru mesta na trenutno število parkirnih mest po vzoru Züricha. Nasprotujemo višanju razpoložljivih parkirnih mest, kot je projekt izgradnje garažne hiše pod tržnico na Vodnikovem trgu, ki ni v skladu s trajnostno mobilnostjo. V skladu s pozitivnim trendom zapiranja mestnega jedra za promet in posledičnem zmanjšanju prometa in one-

snaževanja v središču mesta je gradnja novih garažnih hiš povsem nesmiselna, toliko bolj v spomeniško zaščitenem območju. Poleg tega je po podatkih JP Ljubljanska parkirišča in tržnice zabeležen upad zasedenosti parkirnih hiš v središču mesta, ki so v lasti MOL. Smiselna je le izgradnja parkirišč na obrobju mesta in njihova povezava s centrom preko javnega prevoza.

Proti širitvi obvoznice

Reševanje prometnih zgozditvev z gradnjo dodatne cestne infrastrukture je samo začasna rešitev, že srednjeročno pa pomeni več zastojev in višje zunanje stroške prometa. Zunanji stroški prometa vključujejo stroške, ki nastajajo kot posledica prometnih nesreč, zastojev, izgradnje infrastrukture, hrupa in izpušnih plinov. V Študiji o širitvi ljubljanske obvoznice (2009) je investicija v širitev obvoznice ocenjena na slabih 800 milijonov EUR. Za primerjavo - skoraj enako je v študiji, ki jo je v istem času naročila Regionalna razvojna agencija LUR, ocenjena tudi investicija v zmožljiv sistem javnega potniškega prometa (JPP) v Ljubljanski urbani regiji. Načrti širitve ljubljanskega avtocestnega obroča, ki se načrtujejo sočasno oziroma pred potrebnimi izboljšavami JPP, so v nasprotju z vizijo in strategijo prometne politike, ki ji sledimo v RS in v popolnem nasprotju z nekaterimi cilji MOL, kot sta doseči manj voženj z avtomobilom in manj dnevnih migrantk in migrantov, ki se v mesto vozijo na delo z avtomobilom. Na območju Ljubljane je treba sredstva prioritarno nameniti razvoju učinkovitega javnega potniškega prometa, ne pa širitvi obvoznice, kar pomeni direktno spodbudo vožnjam z avtomobilom in že na srednji rok ne prinaša odprave zastojev na cestah. Podobno velja za načrtovano širitev Dunajske ceste, ki bi še dodatno spodbudila uporabo avtomobila in izničila prizadevanja za izboljšanje frekvenc in potovalnih časov LPP.

Platforma za carpooling

Usklajevanje večjega števila oseb za skupno potovanje z osebnim vozilom oziroma t. i. carpooling na nekaterih platformah že uspešno deluje. Občina bi morala ta prakse na neprofitni ravni spodbujati oziroma ponuditi delujočo platformo carpoolinga za prebivalke in prebival-

ce ljubljanske urbane regije, ki bi lahko delovala tudi kot prostor informiranja in ozaveščanja. Več ljudi v avtomobilih pomeni manj avtomobilov na cestah, kar pomeni tudi manjše stroške transporta za posameznika.

Proti privilegijem za bogate

Ne bomo pristajali na idejo možnosti souporabe rume-nega pasu za drage električne avtomobile in na povečanje števila rezerviranih parkirnih mest za premožne prebivalke in prebivalce v središču mesta, vsaj dokler so električni avtomobili dostopni le najbogatejšim. Takšne prakse so dopustne le ob hkratnem obstoju vsem enako dostopnih električnih vozil ali dostopne delitve električnih avtomobilov oziroma t. i. carsharinga, ki bi moral biti urejen zadružno ali v okviru LPP.

BOLJŠI IN CENEJŠI LPP

Pocenitev in nadgradnja potniškega prometa

Pogoji za to, da bi javni prevoz pridobil več uporabnic in uporabnikov, so nižja cena, večje udobje in večji prihranek časa za posameznika. Le tako lahko tekmuje z osebnim avtomobilom. Imeti mora prioriteto in dovolj visoko frekvenco, mora biti točen in zanesljiv. Zato predlagamo znižanje cene vozovnice in uvedbo dnevne vozovnice z neomejenimi prestopi, odprtje dodatnih linij, ki bodo ustrezale potrebam uporabnikov, in obnovo obstoječih. Intenzivirali bi dogovore z državo in SŽ o razširitvi in zgostitvi mreže lokalnih železnic in pogostnosti lokalnih vlakov (višja frekvenca). Razširili bi uporabo kartice Urbana - enotne mestne vozovnice - tudi na mrežo lokalnih vlakov.

Brezplačen LPP za starejše občane, brezposelne in osebe s posebnimi potrebami ter na določene dneve

Starejši, brezposelni in ljudje s posebnimi potrebami se vse pogosteje soočajo z izolacijo zaradi materialnih in drugih razlogov. Brezplačni LPP bo več takšnih občank in občanov vključil v družabno in kulturno življenje Ljubljane. Povečana mobilnost bi tem družbenim skupinam zagotovila kakovostnejše in bolj zdravo življenje. Predlagamo

tudi brezplačen LPP za vse potnike na določene dni, vsaj v dnevih, ko je zaznana večja koncentracija prašnih delcev ali drugačnega zračnega onesnaženja. Brezplačni LPP bi uvedli tudi vsako prvo nedeljo v mesecu, ko imajo nekateri ljubljanski muzeji in galerije prost vstop, ter na druge dni, ko kulturne ustanove odprejo svoja vrata, kot so mednarodni dan muzejev (18. maj), poletna muzejska noči in Ta veseli dan kulture (3. december).

Nadaljevanje nadgrajevanja infrastrukture za večjo pretočnost LPP

Predlagali bomo več rumenih pasov za javni potniški promet in večjo pogostost voženj, uvedbo nočne LPP linije in širjenje PR parkirišč ter nadgradili intermodalnost v povezavi z vlakom.

Lahka mestna železnica - tramvaj

Poskrbeti je treba, da ostane rezervacija trase v OPN. V prihodnosti bo glede na predvideno rast mesta le tirni promet lahko zagotavljal hiter in točen javni prevoz.

HITRO V LJUBLJANO

Širjenje in uvedba novih JPP con

Prebivalci mnogih okoliških mest se soočajo s slabimi, dragimi in kompliciranimi cenovnimi politikami JPP, ki na koncu niti ne ponudijo prevoza z mestnimi avtobusi po Ljubljani. Na drugi strani imamo zgledni primer Grosupljega, kjer vozovnica po enotni ceni vsebuje prevoz po Grosupljem, prevoz Grosuplje-Ljubljana in mestni avtobus po Ljubljani. Predlagali bomo širitev oziroma dodajanje mestnih con JPP v Kamnik, Domžale, Dol pri Ljubljani, Litijo, Borovnico, Vrhniko, Logatec, Horjul, Polhov Gradec, Škofjo Loko in Kranj. V vozovnici za posamezno cono bodo vključene vse vrste prevoza (medkrajevni avtobus, mestni avtobus in vlak).

Vozovnica v Ljubljano je tudi vozovnica LPP

Trenutno morajo medkrajevni potniki v Ljubljano kupiti dve vozovnici, in sicer medkrajevno in mestno. Posledično se mnogi ne odločijo za nakup slednje, kar pomeni, da se za javni prevoz v Ljubljano odločijo le tisti, ki delajo ali se šolajo v bližini glavne postaje. Preostanek pa se odloči za prevoz z avtomobilom. Predlagali bomo, da je v vsako vozovnico, ki ima končno postajo v Ljubljani, vključena tudi mestno vozovnico.

Primestna železnica

Zaradi gravitacije širše okoliške regije delujoče avtobusno omrežje ne zadošča, saj so večji del problema vsakodnevne migracije iz predmestij oziroma okoliških krajev, ki jim je treba zjutraj omogočiti hiter dostop do služb in šol v mestnem središču, popoldne pa prav tako hitro vrnitev domov. Za ta namen poznajo tako rekoč v vseh pomembnejših mestih razvitega sveta primestno železnico – hibridni sistem, ki premošča vrzel med lokalnim javnim prometom in klasično železnico. Z uvedbo primestne železnice, osnovane na obstoječi železniški infrastrukturi, bomo omogočili vsakodnevnim migrantom iz predmestij in okoliških krajev hiter in kakovosten dostop do služb in šol v mestnem središču. Primestna železnica bi omogočila hiter, bolj udoben in časovno bolj stabilen prevoz v Ljubljano. Primestna železnica mora biti vključena v enotno vozovnico JPP. Predlagali bomo primestno železnico s diametralnimi linijami skozi Ljubljano iz Kamnika, Domžal, Litije, Grosupljega, Škofljice, Borovnice, Logatca, Škofje Loke in Kranja.

Emonika

Ljubljana nujno potrebuje novo železniško in avtobusno postajo. Na vseh ravneh se bomo zavzemali za izgradnjo novo glavne postaje, ki bo združevala avtobusni, železniški, primestni in mestni promet, omogočala prestopne in vsebovala vse pomožne storitve, ki sodijo v moderno vozlišče javnega prometa. Glavna postaja mora v prvi vrsti služiti svojim uporabnicam in uporabnikom, ne interesom kapitala.

Obvozna tovorna proga

Ljubljana nujno potrebuje obvozna tovorno progo. Vsi tovorni vlaki, ki zdaj vozijo na relaciji med primorskim in gorenjskim krakom, morajo zapeljati na območje glavne železniške postaje in tam zamenjati smer vožnje, kar močno obremenjuje razpoložljive zmogljivosti. V primeru izgradnje drugega tira Divača–Koper se bo tovorni promet po predvidevanjih potrojil. Poglabitev železnice ni potrebna, saj je povezana z izjemno visokimi stroški, potniški promet pa lahko po izgradnji Tivolskega loka poteka po obstoječi trasi.

Protihrupne ograje ob železnici

Zavzemali se bomo za to, da se ob vseh progah ob vstopu v urbani prostor in ob vseh trasah skozi mesto namestijo varnostno-protihrupne ograje.

KOLESARJI IN PEŠČI

Nadgradnja mestne in primestne kolesarske strategije

Nadgradili bomo mestno in primestno kolesarsko strategijo, pri čemer bomo upoštevali izhodišča in že izdelane predloge društva Ljubljanska kolesarska mreža in prometne politike MOL. Urediti je treba mestne vpadnice, tudi s širitvijo, vendar brez širitve vozišča za motorni promet. Širitev je možna in upravičena, če s tem pridobita avtobusni in nemotorizirani promet (hoja in kolesarjenje). Na Dunajski cesti mora ureditev zajeti celotno dolžino od centra vse do Črnuč. Na Tržaški cesti mora ureditev zajeti celotno dolžino od križišča pri Trgu MDB vse do križišča na Dolgem mostu, na Dolenjski cesti pa vse od križišča z Roško cesto do križišča pri obvoznici na Rudniku. Na Karlovški cesti pa mora ureditev obsegati vse od Levstikovega trga do križišča z Roško cesto, ki mora omogočiti kolesarski promet v obe smeri. Kjer to zaradi pozidave ni mogoče, se mora kolesarski promet omogočiti z ustreznim prometnim režimom (soupleta pasu za avtobus LPP). Kolesarjem prijazno je treba urediti tudi Šmartinsko cesto. Pristopiti je treba k izvedbi

kakovostne kolesarske infrastrukture, ki mora biti varna, udobna, povezana, direktna in privlačna.

Vzpostavljanje povezave s primestnimi, regionalnimi in daljinskimi kolesarskimi potmi

Nujno je povezati obstoječe kolesarske poti v smiselno celoto. Prednostno je treba povezati okoliške kraje in Medvode, Škofjo Loko, Kranj, Trzin, Mengeš, Domžale, Kamnik, Lavrico, Škofljico in Ljubljansko barje (Borovnica, Vrhnika).

Celovit sistem kolesarskih poti

Zaradi varnosti kolesarjev in pešcev bi uredili in povezali kolesarske steze, pasove in poti v celovit sistem in s tem zagotovili, da kolesarjem ne bo treba voziti po vozliščih ali pločnikih. Po potrebi se mora kolesarske poti fizično ločiti od vozišč ali pločnikov. Treba je odpraviti nevarne kritične točke, ki delujejo kot pasti za kolesarje.

Več in varnejše parkiranje koles

Zavzemamo za več mest za parkiranje koles ob javnih zgradbah in tam, kjer se parkira za dlje časa – v stanovanjskih soseskah, ob železniških postajališčih, na delovnih mestih itd. Kolesarska parkirišča je treba graditi v skladu s smernicami za njihovo izgradnjo. Pri tem zlasti pozivamo k ureditvi varne kolesarnice ob železniški in avtobusni postaji ter kolesarnice v središču Ljubljane.

Širitev sistema Bicikelj

Zavzemamo se spodbujanje širitve uporabe sistema Bicikelj tudi preko vzpostavitve dodatnih točk za izposojlo koles. Vendar menimo, da bi morala občina biti edini vlagatelj v ta projekt. Nasprotujemo v javno-zasebnemu partnerstvu s podjetjem, ki je v zameno pridobilo tudi sporne oglaševalske prostore v starem delu mesta.

Za sožitje pešcev in kolesarjev

Središče mesta postaja vse bolj prijazno peškam in pešcem, predvsem turistkam in turistom. Kolesarjenje skozi središče mesta za mnoge zaradi vijuganja med ovirami, mestoma slabe infrastrukture in prometne kulture ostaja prevelik stres in nevarnost. Na območjih za peške

in pešce, kjer velja popolna prepoved motornega prometa, je treba z upoštevanjem potreb pešcev in kolesarjev zagotoviti lažji pretok kolesark in kolesarjev skozi mesto, tudi s kampanjami za dvig kulture sobivanja.

Ukrepi za gibalne in senzorno ovirane

Prizadevali si bomo za vsem dostopno mesto. To pomeni, da bomo skrbno preučili, katera so tista mesta v Ljubljani, ki gibalno in senzorno oviranim osebam ne omogočajo uporabe skupnega, in nemudoma pristopili k zagotavljanju dostopa. Posebno pozornost bomo namenili prilagoditvam za slepe in slabovidne, gluhe ter osebe na vozičkih. Slednjim je treba na vseh javnih mestih zagotoviti primerne klančine za vozičke in preučiti primernost ureditve v javnem potniškem prometu. Za vse bi bilo smiselno povečati število Kavalirjev in njihovo dejavnost razširiti izven strogega centra, vsaj do zelenih površin (Tivoli, Kodeljevo ...).

V

**URBANA
LJUBLJANA**

Mesto mora živeti na različnih ravneh. Poleg delujoče javne infrastrukture, ki zagotavlja nemoteno delovanje, so pomembne tudi druge dejavnosti, ki kažejo na kakovost življenja v mestu. Eden izmed pojavov, ki ga spremljamo v Ljubljani v zadnjih letih, je gentrifikacija mestnega središča. Ta proces pomeni transformacijo predela mesta v prostore višjih družbenih razredov in hkratno izseljevanje lokalnega prebivalstva, ki si življenja v takšni soseski ne more več privoščiti. Tudi ljubljansko mestno jedro se spreminja v butično lokacijo, namenjeno turistom, investitorjem in tistim, ki si življenje v vedno dražjem mestnem središču lahko privoščijo. Najemnine v centru mesta so vedno višje, zato so stanovanja v njem vedno bolj omejena na premožne ali za kratkoročni najem. Lokalno prebivalstvo se seli na obrobje, manjše trgovine so obsojene na propad. Javni prostor se privatizira in komercializira, na kar kažejo povečano oglaševanje, nedavno postavljene svetlobne vitrine v starem mestnem jedru, zapiranje pasaž in vedno bolj agresivno razširjanje gostinskih vrtov na prostore skupnega, namenjene peškam in pešcem ter kolesarkam in kolesarjem. Potrošniški trend razvoja mesta je treba obrniti in mesto ponovno narediti za prostor skupnega ter ga vrniti nazaj prebivalkam in prebivalcem.

Mestna občina Ljubljana upravlja z veliko kulturnimi zavodi, ki nudijo pester program. A žal ugotavljamo, da so vsi zgoščeni v središču mesta. Tudi načrti za nove zavode se koncentrirajo na istem področju. Menimo, da morajo biti kulturne dobrine pomemben del življenja vseh prebivalk in prebivalcev, zato je za enakomeren razvoj mesta nujno spodbujati kulturne in umetnostne dejavnosti tudi izven mestnega jedra. Do storitev morajo imeti enak dostop vsi, tudi gibalno in senzorno ovirane obiskovalke in obiskovalci ter socialno depriviligirani. Pomembno je, da imajo kulturni zavodi dovolj sredstev za svoje delovanje, da se izogibajo prekarnim zaposlitvam in najemanju zunanjih izvajalcev. Mesto ima nalogo, da zaščiti svojo kulturno dediščino, kamor ne spadajo zgolj fasade v središču mesta, ampak tudi velik fond predvsem dediščine 20. stoletja v drugih delih Ljubljane, ki ga je prav tako treba zaščiti. Še naprej se bomo borili proti vsakršnim posegom ogl-

ševanja in druge privatizacije kulturne dediščine tako v zaščitenih delih mesta (center) kot na arhitekturi, ki postaja oglasni pano (npr. Kopališče Ilirija).

Kulturno življenje mesta seveda ni vezano zgolj na institucionalno kulturo. V Ljubljani je sedež mnogih nevladnih organizacij, ki bogatijo kulturno in umetnostno ponudbo, za svoje delovanje pa potrebujejo tako finančno kot infrastrukturno podporo. Razvoj in obstanek alternative kulture, ki ni in ne more biti vpeta v klasične mehanizme delovanja, je za urbana središča, kot je Ljubljana, izjemnega pomena. Zato mora mestna oblast znati prisluhniti tudi drugačnemu načinu delovanja in ga spodbujati, saj v takšnih oblikah samoorganizacije vzniknejo vsebine, ki se drugje ne bi imele možnosti razviti.

Zdravje je pogoj za kvalitetno življenje. Šport prispeva k psihični razbremenitvi od vsakdanjega stresa. Redna fizična aktivnost je tudi pogoj za zdravo življenje, zato mora biti pravica do rekreacije in športnega udejstvovanja omogočena vsem ne glede na njihov premoženjski status. MOL mora zagotavljati univerzalen dostop do rekreativnih površin za vse prebivalke in prebivalce ter aktivno spodbujati športno participacijo. V naselja mora smiselno umestiti dodatne rekreativne površine, od trim stez do športnih igrišč, ki morajo biti brezplačno dostopne vsem prebivalkam in prebivalcem. Hkrati mora vzdrževati infrastrukturo in obstoječo prilagoditi, da bo dostopna starejšim in gibalno oviranim osebam.

KULTURA

Kultura ni zanimiva samo za center mesta!

Kulturne institucije se kopičijo v centru mesta. Z izjemo Šiške v drugih četrtnih skupnosti praktično ni mestnih kulturnih ustanov. Po letih kopičenja institucij v mestu je treba dati več poudarka na do sedaj na tem področju zanemarjene dele občine ter omogočiti bolj enakopravnejšo dostopnost do kulture in udejstvovanja.

Dostopnost in večje vključevanje ranljivih skupin

Določiti je treba namenska sredstva za javne zavode za vključevanje različnih ranljivih skupin. Vse javne ustanove morajo biti dostopne za gibalno in senzorno ovirane obiskovalce.

Ohranjanje kulturne dediščine

Kljub navideznemu reševanju in odmevnosti je v Ljubljani še vedno najbolj na udaru arhitekturna dediščina 20. stoletja, še posebej industrijska arhitekturna dediščina in obsežna stanovanjska dediščina iz obdobja socializma. Pomembno je, da se varuje tako posamezne stavbe kot obdajajoče ambiente, hkrati pa je treba od varovanja zgolj materije in podobe (s finančno izredno obremenjujočimi posegii) preiti k rednemu preventivnemu vzdrževanju v okviru jasnih skupnih izhodišč in koherentnih strokovnih navodil. V ta namen bi bilo smiselno zasnovati strukturne sklade, iz katerih se lahko redno črpajo sredstva za preventivne preglede in za redna vzdrževalna dela, kot predvideva tudi nacionalni program za kulturo.

Spodbujanje neinstitucionalizirane urbane in alternativne kulture

V mestu so nujni različni družbeni eksperimenti demokratičnega odločanja skupnosti in samoorganizacije, saj zato lahko najdejo v njem prostor vsebine, ki se drugače ne bi imele možnosti razviti. Zato je nujno, da ima v mestu prostor tudi neinstitucionalna urbana in alternativna kultura. Ta ima sicer drugačne mehanizme delovanja, a ji mora biti ne glede na to omogočen dostop do sredstev.

Transparentno postavljanje spomenikov in javnih skulptur po mestu

Mnenja komisije za postavljanje javnih spomenikov in obeležij v MOL morajo biti zavezujoča. Postavitve javnih skulptur v mestu morajo upoštevati standarde urejanja prostora.

Ohranitev Plečnikovega stadiona, ki služi potrebam prebivalcev

Plečnikov stadion je kulturna dediščina, ki smo jo dolžni varovati. Načrtovana gradnja bi ga spremenila do neprepoznavnosti in je v popolnem nasprotju z Odlokom o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika za kulturne spomenike državnega pomena. Po sedanjem načrtu zasebnega lastnika bi bil ohranjen zelo majhen del originala, predviden pa je tudi grob poseg v zeleno okolje, med drugim tudi posek najmanj stotih zdravih odraslih dreves, vključno z visokimi topoli, ki jih je prav Plečnik projektiral na južni strani stadiona. Plečnikov stadion naj se obnovi in ohrani kot kulturna dediščina, ki naj služi interesom okoliških prebivalcev in ne interesom zasebnega lastnika. Zavzemamo se za umik zasebnega lastnika iz lastništva kulturne dediščine in njeno zapolnitev z dostopnimi javnimi vsebinami. Prav tako nasprotujemo načrtovanim novim blokom ob stadionu, ki niso primerno prostorsko umeščeni, obenem pa ne rešujejo problema pomanjkanja dostopnih stanovanj v Ljubljani.

Ohranjanje spomina na pozabljeno zgodovino

Spomin na pionirke in aktivistke z različnih področij in obdobje je nujno ohranjati tudi na področju javnega prostora. Tako pri poimenovanju ulic, cest in trgov kot tudi pri postavljanju spomenikov moramo upoštevati podprezentiranost žensk, ki so s svojim delovanjem pomembno prispevale k napredku.

Več ateljejev za umetnice in umetnike

Delo umetnic in umetnikov je razpršeno, zato so praviloma odvisni od nerednih dohodkov. Med samozaposlenimi v kulturi, med katere spada večina umetnic in umetnikov, jih kar tretjina živi pod pragom revščine. Za svoje delo potrebujejo ustrezne delovne pogoje, med katere spadajo

tudi ateljeji. Za umetnice in umetnike predstavlja veliko težavo že plačilo stroškov, kaj šele najem prostorov po vedno višjih tržnih cenah v Ljubljani. Mesto mora zagotoviti več tovrstnih prostorov, ki jih mora tudi ustrezno sofinancirati, zlasti za ustvarjalke in ustvarjalce na začetku karijerne poti.

PROTI GENTRIFIKACIJI

Proti turistifikaciji in privatizaciji javnega prostora

Center mesta se spreminja v butični izdelek, v katerem so storitve namenjene individualni potrošnji. Povečano število turistk in turistov v zadnjih letih je spremenilo življenje mestnega jedra: na račun kratkoročnega oddajanja stanovanj so se zvišale najemnine, vedno več je hostlov in manjših hotelov, gostinski lokali se širijo na skupne površine, v korist trgovskim površinam se zapirajo pasaže, javni prostor se oddaja zasebnim komercialnim dejavnostim in oglasna sporočila so prekrila skoraj vse mestne površine. Zato je nujen ponoven premislek o strategiji razvoja mesta, tudi v skladu z drugačno turistično strategijo, ki ne bo delovala v škodo lokalnega prebivalstva.

Za ohranitev lokalnega prebivalstva v centru: regulacija najemnin in ohranitev obrtnikov in manjših trgovin v centru mesta

Lokalno prebivalstvo je srce mesta. Žal se zaradi vedno dražjih najemnin in življenja v središču mesta Ljubljančanke in Ljubljančani pospešeno izseljujejo iz njega, stanovanja pa se zaradi večjega zaslužka namesto prebivalkam in prebivalcem mesta oddajajo turistkam in turistom za kratkoročne najeme. Tudi cene v lokalih in trgovinah so vedno višje, manjše trgovine in obrtniki pa se prav tako izseljujejo iz centra, saj si ne morejo privoščiti plačevanja visokih najemnin, njihovo mesto pa zavzemajo butične trgovine in trgovine s spominki. Mesto je treba vrniti ljudem, zato je treba tudi v centru graditi neprofitna stanovanja, nujni so regulacija najemnin in drugi ukrepi za ohranitev lokalnega prebivalstva. Le tako center mesta ne bo postal le elitna ponudba za turiste.

Ohranitev samoorganiziranih alternativnih skupnosti

Avtonomni prostori v mestu lahko ponudijo možnost drugačnega načina upravljanja in organiziranja skupnosti in so zato pomemben del urbanih središč. Tovrstne skupnosti navadno razmišljajo izven ustaljenih družbenih okvirov, so solidarnostno in ne komercialno naravnane in predstavljajo platformo za ustvarjanje alternativnih praks. Mesto mora podpirati tovrstne samoorganizirane skupnosti in omogočiti avtonomijo za njihovo delovanje. ROG in Metelkovo moramo ohraniti kot avtonomni kulturni coni.

ŠPORT

Dostopnejše cene športnih storitev in rekreacije

Prizadevali si bomo za znižanje cen vstopnic na mestnih kopališčih in v drugih športnih objektih, za nižje oziroma simbolične cene vstopnic za socialno ogrožene družine (družinske vstopnice) in brezplačne posamezne vstopnice za otroke, katerih starši prejemajo denarno socialno pomoč. Nižje oziroma brezplačne vstopnice bi zaradi začetka sezone zainteresirani lahko pridobili na podlagi že izdanih odločb oziroma potrdil centrov za socialno delo.

Pravična delitev sredstev in enakopravna obravnava društev

Zavzemali se bomo za pravičnejšo delitev sredstev, namenjenih športnim organizacijam, društvom, klubom itd. Odločno bomo podpirali lokalne organizacije, ki so gonilo razvoja na športnem področju. Borili se bomo za to, da več sredstev dobijo tudi organizacije, ki morda (v tekmovalnem smislu) ne posegajo po najvišjih lovorikah, skrbijo pa za mlade, ki bi svoj prosti čas sicer preživljali na ulici.

Športne površine v naravi

Nadaljevali bomo razvoj rekreacijskih površin v naravi tako z izgradnjo dodatnih trim stez in zunanjih telovadnih orodij, plezalnih sten, balinišč in druge infrastrukture kot tudi z urejanjem poti v širši okolici Ljubljane. Zavzemali se bomo za obnovo dotrajanih športnih površin in infra-

strukture ter za sofinanciranje in pomoč MOL športnim organizacijam in društvom pri njihovih infrastrukturnih projektih.

Spodbujanje razvoja amaterskega športa in rekreacije

Za zvišanje kakovosti življenja moramo poskrbeti za splošno dostopno rekreacijo v vseh letnih časih. Zato bomo spodbujali skupine ter posameznice in posameznike, ki bodo skrbeli za organizacijo rekreacije in amaterskega športa. Tako organizirana rekreacija bo dostopna vsem družbenim skupinam in bo zavezana aktivnemu vključevanju vseh v duhu strpne in solidarne družbe.

Brezplačni programi za gibalno ovirane in druge ranljive skupine

Vsaka oseba mora imeti možnost zdravega življenja in druženja. Hendikepiranost pomeni tudi določeno stopnjo socialne izključenosti, pogosto tudi materialne težave. Zato bi po vzoru skupinskih telovadb v Tivoliju organizirali brezplačne programe telovadbe za ranljive skupine, kot so gibalno ovirane osebe, na primer sedečo telovadbo.

PRAVICA DO MESTA

Program za Ljubljano za lokalne volitve 2018

Levica

Prešernova 3
1000 Ljubljana

info@levica.si
www.levica.si

Ljubljana, november 2018

